

การปรับตัวและความท้าทายเชิงนโยบายของไทย ปี 2565

Covid-19 จะเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนเศรษฐกิจโลก (Game Changer) แต่การฟื้นตัวยังไม่ชัดเจน หรืออาจสะดุดได้ หากการระบาดของ Covid-19 ควบคุมไม่ได้ โดยวันที่ 14 ม.ค. 65 WHO รายงาน ผู้ติดเชื้อ Covid-19 สะสมทั่วโลก 318,648,834 คน ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง 7 วันล่าสุด มีจำนวน 19,165,060 คน

ปัญหาสำคัญที่จะชุดร้งการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ปี 65

● ประชากรแก่เร็ว : แก่ก่อนรวย

- ปี 64 ไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว (Complete Aged Society) โดยประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วน 20% ของประชากรทั้งหมด และในปี 74 คาดว่า ไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่า 28% ของประชากรทั้งหมด ขณะที่ อัตราการเกิดลดลง เหลือ 0.9% ของประชากรทั้งหมดในปี 63 จาก 1.2% ในปี 56 ส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน และเศรษฐกิจจะเติบโตต่ำในระยะยาว เนื่องจากกำลังซื้อในการใช้จ่ายและบริโภคลดลง
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่า ปี 62 เงินออมขั้นต่ำที่จะเพียงพอสำหรับใช้ในวัยเกษียณ สำหรับประชากรที่อยู่ในเขตเมือง (Urban Areas) ต้องมีเงินออม 4.3 ล้านบาท/ครัวเรือน และที่อยู่นอกเมือง (Remote Areas) มีเงินออม 2.8 ล้านบาท/ครัวเรือน แต่จากผลสำรวจ พบว่า มีเพียง 120,000 ครัวเรือนทั่วประเทศ ที่มีเงินออม 2.8 ล้านบาท/ครัวเรือน คิดเป็นเพียง 0.5% ของครัวเรือนทั่วประเทศ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDC) รายงานว่า
  - o ปี 63 จากจำนวนแรงงาน 37.9 ล้านคนทั่วประเทศ มีเพียง 17.5 ล้านคน ที่อยู่ในระบบประกันสังคมตามมาตรา 33 และ 39 ของ พ.ร.บ. ประกันสังคม (Social Security Act) ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญ (Pension Fund) และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund or Social Fund)
  - o ประชากรไทยเริ่มเก็บออมเมื่อมีอายุเฉลี่ย 42 ปี เทียบกับสหรัฐฯ เฉลี่ย 30 ปี
  - o รัฐบาลจะมีรายจ่ายสวัสดิการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ สูงถึง 554 ล้านบาท ในปี 83 เพิ่มจาก 406 ล้านบาทในปี 56

● ราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้น : ต้นทุนพุ่ง ค่าครองชีพสูง

- World Bank คาดว่า ปี 65 ราคาพลังงาน จะยังคงอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้น 2.3% จากปีที่แล้ว ที่เพิ่มขึ้นสูงถึง 80% ในปี 64 เป็นผลจากการเปิดประเทศอีกครั้ง (Global Reopening) หลังสถานการณ์ Covid-19 คลี่คลายลง ทำให้ความต้องการบริโภคสินค้าบริการ และการเดินทางเพิ่มขึ้นมาก รวมถึง การปรับลดปริมาณการผลิตของ OPEC
- บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) คาดว่า ราคาน้ำมันดิบดูไบ ปี 65 คาดว่า เฉลี่ยที่ 71-76 USD/Bbl เพิ่มขึ้นจากปี 64 เฉลี่ยที่ 68-71 USD/Bbl โดยราคาปรับเพิ่มขึ้นในทุกประเภทเชื้อเพลิง
- ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน ถูกนำไปใช้มากในภาคการผลิต คิดเป็น 20% ของการใช้ก๊าซธรรมชาติ ส่วนใหญ่ใช้ในการผลิตปุ๋ย จึงส่งผลกระทบต่อการผลิตปุ๋ย และอาหารสัตว์ ปรับราคาสูงขึ้น

● การพึ่งพิงการท่องเที่ยวน่ากังวล : สิโรเศรษฐกิจ ฟื้นตัวช้า

- World Economic Forum รายงานว่า ปี 62 ความสามารถการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย

- ช่วงปี 58-62 รายได้จากการท่องเที่ยว คิดเป็น 15% ต่อ GDP โดยรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ คิดเป็น 2 ใน 3 ของรายได้ทั้งหมด เมื่อเกิดการระบาดของ Covid-19 ที่รุนแรง ทำให้ต้องปิดประเทศและห้ามเดินทางข้ามระหว่างประเทศ รายได้ส่วนนี้จึงหายไป
- แม้จะมีบางภาคเศรษฐกิจทยอยฟื้นตัว เช่น การส่งออก เป็นต้น แต่รายได้ของภาคการท่องเที่ยวจะยังไม่กลับสู่ภาวะปกติ หากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เข้ามาเที่ยวไทยต่ำกว่า 40 ล้านคน ใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำกว่า 5,200 บาท/วัน และพักในไทยเฉลี่ยต่ำกว่า 9 วัน

● **หนี้สินครัวเรือนพุ่ง : ความสามารถชำระหนี้ลดลง**

- หนี้สินครัวเรือนของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น สูงเป็นอันดับ 12 จาก 70 ประเทศทั่วโลก และอยู่ในอันดับ 5 ของเอเชีย
- Q2/64 ครัวเรือนมีมูลหนี้ (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน) สูงถึง 14.27 ล้านล้านบาท คิดเป็น 89.3% ต่อ GDP เพิ่มขึ้นมาจาก 79.8% ในปี 2562 โดยหนี้เสียของบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- นอกจากนี้ มีการก่อหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น โดย NESDC รายงานว่า H1/64 มีมูลหนี้ในระบบ 8.5 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 5.6 หมื่นล้านบาทในปี 62 หรือคิดเป็น 1.5 เท่าของปี 62 ทั้งนี้ การก่อหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ครัวเรือนกลุ่มหนึ่งขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง

การปรับตัวและความท้าทายเชิงนโยบาย : เพื่อให้การฟื้นตัวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง และทั่วถึง

● **การเพิ่มการลงทุนของรัฐ**

- ควรเพิ่มสัดส่วนการลงทุนของภาครัฐ เป็น 4% ของ GDP จากไม่เกิน 2% เพราะการลงทุนที่อยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นให้เศรษฐกิจเติบโตสูง เห็นได้จาก โดยช่วงก่อนเกิดการระบาดของ Covid-19 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราต่ำ อยู่ที่ 2.3% YoY ในปี 62 จากที่ขยายตัว 3.4% YoY ในปี 59 ซึ่งต่ำกว่าอัตราการเฉลี่ยของกลุ่มอาเซียนที่ขยายตัว 5.1% YoY ในช่วงปี 59-62
- ควรปรับบทบาทของรัฐจากผู้กำหนดประเภทการลงทุน เป็นผู้สนับสนุน โดยสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการลงทุน ทั้งในด้านกฎหมาย และกฎระเบียบ

● **การส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน**

- ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ และกลับมาลงทุนอย่างจริงจัง โดยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ภาคเอกชนไม่มีการลงทุนใหม่ ๆ ทำให้ไม่มีนวัตกรรม และสินค้าใหม่ ๆ ที่จะแข่งขันในตลาดโลก ขณะที่ ต้นทุนการผลิตในสินค้ากลุ่มเดิมที่ส่งออกมีราคาสูงขึ้นจากค่าแรงที่เพิ่มขึ้น
- การร่วมลงทุนกับต่างประเทศ ควรมีกฎระเบียบให้บริษัทต่างชาติต้องถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ประกอบการไทย โดยเน้นการลงทุนที่สร้างมูลค่าเพิ่ม ในอุตสาหกรรมอนาคต ทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ซึ่งต้องลงทุนเพื่อสร้างความสมดุล มีการวางแผนแต่ละอุตสาหกรรมอนาคต ทั้งคน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี และลดความเหลื่อมล้ำโดยกระจายการลงทุนออกนอกกรุงเทพฯ มากขึ้น ทั้งนี้ เงินลงทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามาไทยลดลงมาก เหลือ 10.9% ต่อ GDP ในปี 62 จาก 21.9% ในปี 56 หรือลดลงเฉลี่ย 6% ต่อปี

● **การทำงานเป็นทีมระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง**

- การแก้ปัญหาได้ก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำงานประสานกันอย่างใกล้ชิดและจริงจัง ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ โดยอาจจัดให้มีเกณฑ์ประเมินผลวัดผลสำเร็จของการแก้ปัญหานั้นร่วมกันอย่างเป็นระบบ

● **การหาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Engine of Growth)**

- ทบทวน New S-Curve ว่า ไทยเก่งด้านไหน และควรเน้นด้านนั้น เช่น ด้านสุขภาพ อาหาร Organic และ การแพทย์ เป็นต้น และพิจารณาทบทวนอันดับความสำคัญของอุตสาหกรรมการบิน

- การเพิ่มขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศ
  - การขาดแคลนความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีของแรงงานไทย เป็นข้อจำกัดสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการของไทย หากอุตสาหกรรมไทยไม่สามารถยกระดับกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ และการเพิ่มมูลค่า ได้มากพอในอนาคต คงยากที่ไทยจะหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle-Income Trap)

แหล่งอ้างอิง:

1. สัมมนา “Thailand Economic Outlook 2022 อนาคตเศรษฐกิจไทย”, Nation Online, 29 พ.ย. 2564.
2. ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล, “ราคาน้ำมันดิบปี 65 พุ่ง 71-76 เหรียญฯ/บาร์เรล ปตท.ชี้ ความต้องการเพิ่มขึ้น”, 25 พ.ย. 2564.
3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDC), “ภาวะสังคมไทย ไตรมาสสาม”, 4 พ.ย. 2564.
4. Andrea Pescatorim, Matin Stuermer and Nico Valckx, “Surging Energy Prices May Not Ease Until Next Year”, IMFBlog, 21 Oct 2021.
5. Bangkok Post, “Uncertainty for the elderly”, 22 Mar 2021.